

Huvudman

Lycksele kommun
kommun@lycksele.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Finnbackskolan 1 och 2 i Lycksele kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 31 augusti 2023.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2023 genomfört en tillsyn av Finnbackskolan 1 och 2 i Lycksele kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande extra anpassningar, särskilt stöd, trygghet, studiero (inkluderat ordningsregler, att utreda ordningsstörande beteende, skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning samt disciplinära åtgärder), åtgärder mot kränkande behandling, skyldigheten att upprätta en plan mot kränkande behandling, skolplikt och rätt till utbildning samt utformning av betygskatalog i de fall en elev inte läst ett ämne på grund av anpassad studiegång.

Skolinspektionen har den 31 augusti 2023 beslutat att förelägga Lycksele kommun att senast den 30 november 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd, studiero, ordningsstörande beteende, disciplinära åtgärder samt skolplikt och rätten till utbildning. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Lycksele kommun en anmärkning avseende brist rörande betygssättning (notering i betygskatalog då en elev inte läst ett ämne på grund av anpassad studiegång).

Lycksele kommun har den 30 november 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har, mot bakgrund av att redovisningen bedömdes otillräcklig, begärt in en kompletterande redovisning. Lycksele kommun har den 21 december

2023 samt den 12 januari 2024 inkommit med en kompletterande redovisning och efterfrågat underlag.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Lycksele kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror i den elevförteckning (aktbilaga 7) som myndigheten sammanställt och kommunicerat med huvudmannen.

Motivering av beslutet

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att samtlig berörd personal den 4 oktober 2023 informerats om skollagens bestämmelser kring särskilt stöd och skyldigheten att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd samt skyldigheten att initiera en anmälan utifrån anmälan om utredningsbehov. Det framgår även att skriftlig information finns att tillgå vid skolenheterna för att möjliggöra för personal att ta del av informationen i efterhand.

Av huvudmannens redovisning framgår att det under perioden 31 augusti till och med 17 november 2023 inkommit 17 anmälningar om behov av särskilt stöd vid skolenheterna. I samtliga fall har utredningar initierats och huvudmannen har därtill redovisat datum för när respektive utredning har startats. Huvudmannen har särskilt redovisat när utredning om behov av särskilt stöd startats för eleverna 25, 47 och 48. Huvudmannen beskriver även att en utredning inte aktualiserats för elev 44 eftersom eleven slutat vid skolan. Det framkommer även att bedömningen gjorts att det inte funnits behov av att starta en utredning om behov av särskilt stöd för elev 42 eftersom eleven har godkända betyg i samtliga ämnen vid tidpunkten för huvudmannens redovisning.

Huvudmannen har inkommit med beslut om åtgärdsprogram samt beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram för de elever där utredningar om behov av särskilt stöd avslutats innan den 17 november 2023. Underlaget som redovisas är utdrag ur åtgärdsprogram eller beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram. Datum för beslut samt överklagandehänvisning återfinns på beslut om åtgärdsprogram. I några åtgärdsprogram återfinns noteringar från utvärderingar som genomförts men det är oklart om nytt beslut om åtgärdsprogram aktualiserats vid samtliga utvärderingstillfällen, alltså om själva åtgärdsprogrammen försetts med ett nytt beslutsdatum eller inte.

Huvudmannen uppger i sitt yttrande att det under perioden 31 augusti - 17 november 2023 inte fattats något beslut om anpassad studiegång.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut om bland annat åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen och anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Lycksele kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller särskilt stöd även om det finns några otydligheter kring huruvida nytt beslut alltid fattats efter genomförd utvärdering av åtgärdsprogram. Skolinspektionen finner skäl att framhålla vikten av att rektorn för respektive skolenhet säkerställer att det efter genomförd utvärdering av ett åtgärdsprogram fattas ett nytt beslut. Det innebär att om skolan vid utvärdering av ett åtgärdsprogram kommer fram till att åtgärderna i programmet ska fortsätta oförändrade eller med någon justering ska ett nytt beslut om åtgärdsprogram fattas med ett nytt beslutsdatum och ett nytt datum för uppföljning och utvärdering. Om skolan däremot anser att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd ska skolan istället fatta ett beslut om att avsluta åtgärdsprogrammet. Samtliga beslut av detta slag ska följas av en överklagandehänvisning. Mot bakgrund av att myndigheten varken kan konstatera att bestämmelserna följts eller förbisetts i samtliga elevärenden stannar Skolinspektionen vid detta påpekande och ärendet avslutas i denna del.

Studiero, ordningsstörande beteende och disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att information utgått till personal om skollagens bestämmelser kring ordningsregler, bestämmelsen som rör skyldigheten att ta reda på orsaker om en elev upprepat stör ordningen, uppträder olämpligt eller gör sig skyldig till en allvarligare förseelse, personalens befogenheter att agera för att tillförsäkra eleverna studiero samt hur disciplinära åtgärder kan och får användas. Informationen har delgetts personal muntligen den 4 oktober 2023. Huvudmannen har bifogat det informationsmaterial som använts vid informationstillfället.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorerna har följt upp studieron med hjälp av elevenkäter som genomförts under oktober 2023. Resultatet har sedan jämförts med tidigare års resultat. I de klasser och ämnen där skolan uppmärksammat fortsatta problem med arbetsro har extra resurser satts in för att möjliggöra gruppindelningar. Tillsammans med elevhälsans personal har handledare genomfört enskilda samtal med samtliga elever i klasser där studieron varit otillfredsställande. Eleverna har fått ge sin bild av hur de tycker att det fungerar i klassrummen och vilken roll de själva spelar. Av huvudmannens yttrande framgår vidare att rektorerna kommer att följa upp situationen ytterligare tillsammans med elevskyddsombud, skyddsombud och representanter för elevhälsan. Denna uppföljning aktualiseras i december 2023.

Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår att i samband med utvecklingssamtal har elever och vårdnadshavare påtalat att det inte råder studiero på vissa lärares lektioner samt när lektioner bemannas med vikarier. Vid elevhälsomöten i arbetslagen har det framkommit att några elever vid upprepade tillfällen stör arbetsron. Lärarna har även lyft brister i klassrumsmiljön och har framfört behov av skärmar i klassrummen. Avskärmning i klassrum har prövats och gett positiv effekt för arbetsron i vissa klasser.

Av huvudmannens redovisning framgår även att rektorerna följt upp hur ordningsreglerna efterlevs. Uppföljning med elever har skett via elevenkäter. I nuvarande årskurs 8 har det skett en markant förbättring av regelefterlevnad medan förbättringen är mindre i årskurs 9. Rektorerna har tillsammans med en arbetsgrupp samt elevrådet lyft vikten av att de ordningsregler som beslutas är regler som alla kan följa. Rektorerna kommer tillsammans med elevrådet att genomföra ytterligare en elevenkät i syfte att mer i detalj följa upp vilka ordningsregler som eleverna upplever inte efterlevs. Av huvudmannens kompletterande redovisning framgår även att personalens synpunkter inhämtas. Arbetslagen har gått igenom ordningsreglerna utifrån att eleverna inte anser att de efterlevs eller att personalen inte ser till att de efterlevs. Arbetslagen har kommit med förslag på nya ordningsregler som de känner att de kan stå bakom och därmed även bli bättre på att se till att de efterlevs. Förslag på nya ordningsregler kommer att lyftas med elevrådet vid första träffen i början av vårterminen 2024.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn muntligen informerat samtliga lärare om skolans rutiner kring åtgärder om en elev bryter mot skolans ordningsregler. Även denna informationsinsats ägde rum den 4 oktober 2023.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att en skriftlig rutin för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning har beslutats och återfinns i "Finnbackskolans handlingsplan mot störande av arbetsro". Av handlingsplanen framgår bland annat att lärare eller rektorer får omhänderta mobiltelefoner eller andra föremål som används på ett sådant sätt att det är störande för undervisningen eller kränkande mot andra. Om omhändertagandet rör arbetsro ska det dokumenteras i skolans lärplattform och mobiltelefonen lämnas tillbaka i samband med lektionsslut. Om omhändertagandet aktualiserats utifrån en kränkningssituation kan mobiltelefonen eller föremålet istället lämnas hos rektorn och hämtas ut i samband med skoldagens slut. Även denna åtgärd ska dokumenteras i skolans lärplattform.

Huvudmannen har i sin redovisning bifogat skolans rutiner för arbetet med att uppmärksamma och genomföra utredningar av orsaker till ordningsstörande beteende, "Finnbackskolans handlingsplan mot störande av arbetsro". Huvudmannen redovisar även att det startats sju utredningar kring ordningsstörande beteende på individnivå och tre på gruppnivå under perioden 31 augusti – 17 november 2023.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet som beslutats av rektor. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna.

Av 5 kap. 9-10 §§ skollagen följer att om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Lycksele kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller studiero, ordningsstörande beteende och disciplinära åtgärder även om det framkommer att det krävs ett fortsatt aktivt arbete för att tillförsäkra alla elever studiero. Ärendet avslutas i denna del.

Skolplikt och rätt till utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sitt yttrande att Lycksele kommuns åtgärdstrappa för arbetet med frånvaro varit otydlig i den del den avser hur rektor formellt ska gå tillväga för att anmäla till huvudmannen när en utredning av de bakomliggande orsakerna till en elevs frånvaro inletts. Huvudmannen uppger att rutinen kommer att förtydligas och förses med följande skrivning "När en utredning om en elevs frånvaro har inletts, ska ansvarig personal informera rektorn om detta. Rektor ansvarar för att anmälan till huvudmannen görs via blanketten *Anmälan till huvudman om upprepad eller omfattande frånvaro enligt skollagen (2010:800) kap. 7 19 § a*. Anmälan till huvudmannen skickas till elevhälsoschef".

Av huvudmannens redovisning rörande specifika elever framgår att elev 1 påbörjat skolgång vid kommunens resursskola och att elev 9 har flyttat från Lycksele kommun. Eleverna går således inte kvar vid skolan.

Huvudmannen uppger vidare att en utredning om behov av särskilt stöd har aktualiserats för elev 4 under vårterminen 2023 och ett beslut om åtgärdsprogram har fattats den 15 augusti 2023. Åtgärdsprogrammet har bifogats huvudmannens kompletterande redovisning. Det framkommer att åtgärdsprogrammet har följts upp och utvärderats, vilket resulterat i ett nytt beslut om åtgärdsprogram den 30 oktober 2023. Eleven erhåller riktat stöd av speciallärare, lärarassistent och klassassistent. Åtgärderna har satts in utifrån vad frånvaroutredningen och utredningen kring behov av särskilt stöd har visat, då eleven upplever att det är placeringen i klassrum som bidrar till frånvaron. Det framkommer dock att åtgärderna som satts in inte gett tillräcklig effekt varför eleven även kommer att erhålla ytterligare stöd via kommunens pågående närvaroprojekt som syftar till att förebygga skolfrånvaro. Aktör från projektet kommer att kontakta elev och vårdnadshavare för planering av insatser.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Lycksele kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller skolplikt och rätt till utbildning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygsättning – notering i betygskatalog då en elev inte läst ett ämne på grund av anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorerna ansvarar för att beslut om anpassad studiegång förs in i systemet varifrån betygsutskriften görs. Skoladministratör bistår med att följa upp så att anpassad studiegång är markerat korrekt i samband med att betyg utfärdas.

Rättslig reglering

I Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) finns bestämmelser om hur betygskatalogen ska utformas. Av 11 § framgår att siffran 3 ska anges när ett ämne inte lästs på grund av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen eller anpassad timplan enligt 3 kap. 12 h § skollagen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Elina Axelsson.

Juristen Ylva Ohlsson har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även juristen Cecilia Skog medverkat.